

Sygnatura akt XVIII C 3/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 3 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR del. do SO Agnieszka Śliwa

Protokolant: st. sekr. sąd. Maria Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2016 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) SA z siedzibą w G.

przeciwko M. Z. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. Uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda, w celu zaspokojenia wierzytelności powoda wobec M. Z. (2) stwierdzonych: punktem I i III prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 27 czerwca 2011 r. wydanego w sprawie o sygnaturze akt IX GC 573/10, punktem 2 postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 5 kwietnia 2013 r. wydanego w sprawie o sygnaturze akt IX GC 573/10 przyznającym koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności ww. wyrokowi, zawartą w dniu 9 września 2013 r. pomiędzy M. Z. (2) a pozwanym M. Z. (1) umowę przewłaszczenia na zabezpieczenie nieruchomości położonej w P., obręb D. stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz udziału wynoszącego 1/8 w prawie własności nieruchomości położonej w P., stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą nr (...).

2. W pozostałym zakresie powództwo oddała.

3. Kosztami procesu obciąża pozwanego w całości i z tego tytułu zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10.323 zł.

/-/ SSR del. do SO Agnieszka Śliwa

UZASADNIENIE

Powód Syndyk Masy Upadłości (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. wniósł pozew przeciwko pozwanemu M. Z. (1) o uznanie za bezskuteczną

w stosunku do masy upadłości (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie:

a) prawa własność nieruchomości położonej w P., przy ul. (...), stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) o obszarze 0,0356 ha, dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą nr (...),

b) udziału wynoszącego 1/8 części w prawie własności nieruchomości położonej w P., przy ul. (...), stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) o obszarze 0,0635 ha, dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą nr (...)

zawartej w dniu 9 września 2013 r. między dłużnikiem M. Z. (2) a pozwanym M. Z. (1) z pokrzywdzeniem powoda, któremu to powodowi przysługują następujące wierzytelności w wysokości:

- 132.249,34 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwot i dat wskazanych w pozwie i kosztami procesu w wysokości 432 zł wynikająca z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 27 czerwca 2011 r. w sprawie IX GC 573/10,

- 60 zł tytułem kosztów klauzuli wykonalności – zgodnie z postanowieniem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 5 kwietnia 2012 r. r. w sprawie IX GC 573/10,

- 1.800 zł tytułem kosztów zastępstwa w egzekucji, przyznanych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu K. C. w sprawie o sygn. KM 1523/13.

Powód wniósł nadto o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, w tym opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powód jest wierzycielem dłużników solidarnych I. Z., J. Z., M. Z. (2), a wierzytelność w kwocie 132.249,34 zł wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu w wysokości 432 zł została stwierdzona prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 27 czerwca 2011 r. w sprawie IX GC 573/10, opatrzonym w dniu 5 kwietnia 2013 r. klauzulą wykonalności. Powadzone postępowanie egzekucyjne o sygn. KM 341/15 (poprzednio KM 1523/13) jest bezskuteczne. Powód wskazał, że w dniu 9 września 2013 r. przed notariuszem D. W. w Kancelarii Notarialnej w P. pomiędzy dłużnikiem M. Z. (2) a pozwanym została zawarta umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie prawa własność nieruchomości położonej w P., przy ul. (...), stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) o obszarze 0,0356 ha, dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz udziału wynoszącego 1/8 części w prawie własności nieruchomości położonej w P., przy ul. (...), stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) o obszarze 0,0635 ha, dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą nr (...). Zdaniem powoda dłużnik celowo dokonał przewłaszczenia na zabezpieczenie w celu pokrzywdzenia wierzycieli, wiedział o postępowaniu sądowym, brał w nim aktywny udział, wiedział o orzeczeniu i ciążącym na nim zobowiązaniu. Przedmiotowa umowa doprowadziła do całkowitej niewypłacalności dłużnika, potwierdzonej przez komornika sądowego. Pozwany z kolei jest synem dłużnika, a zatem ma zastosowanie domniemanie z art. 527§3 k.c. Uzyskał nadto korzyść majątkową bezpłatnie.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powoda kosztów postępowania.

W uzasadnieniu stanowiska pozwany wskazał, że doszło do zawarcia przedmiotowej umowy po rozmowie między pozwanym a ojcem w 2013 r. co do spłaty zaległych i bieżących alimentów, których M. Z. (2) przez lata po rozwodzie rodziców pozwanego mimo deklaracji, w tym co do podwyższenia alimentów nie płacił. Pozwany przyznał, że wiedział w księdze wieczystej wpisy hipotek na kwotę 709.324,81 zł na rzecz ZUS w stosunku do poprzednich właścicieli: I. Z., J. Z. i M. Z. (2), jednak informacje o wszczęciu postępowań egzekucyjnych z wniosku powoda dotyczyły tylko I. Z. i J. Z.. Tym samym pozwany nie miał podstaw do przypuszczania, że również M. Z. (2) jest dłużnikiem powoda, wiedział tylko o hipotekach wpisanych do ksiąg. Pozwany podniósł, że M. Z. (2) nigdy nie mówił o wyroku wydanym wobec niego na rzecz powoda, pozwany nie miał jakichkolwiek podstaw do uznania, że ojciec posiada jakiegokolwiek zadłużenie. O zadłużeniu w stosunku do powoda pozwany dowiedział się w lipcu 2015 r., gdy wytaczał powództwo przeciwegzekucyjne. Wobec tego pozwany nie miał świadomości działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli i nawet nie miał podstaw, by przypuszczać, że tak jest. Pozwany zaznaczył, że w chwili zawierania zaskarżonej czynności miał 19 lat i istniejące roszczenia alimentacyjne, odzyskał kontakt z ojcem, który zapewnił go, że wpisane do ksiąg wieczystych hipoteki nie są jego długiem. Pozwany podniósł, że przy dołożeniu należytej staranności nie miał możliwości uzyskania informacji o zadłużeniu M. Z. (2) w stosunku do powoda, tym bardziej że przez wiele lat od rozwodu rodziców nie miał dobrego kontaktu z ojcem, nie mówiąc już o wiedzy o jego życiu czy finansach. Pozwany zarzucił też, że powód nie wykazał, iż nie może wyegzekwować pieniędzy od M. Z. (2), że egzekucja została umorzona z uwagi na niewypłacalność dłużnika. Zakwestionował też, aby zaskarżona czynność była czynnością nieodpłatną. Jest

to umowa powiernicza i kauzalna. Przyczynę przeniesienia własności stanowi tu zabezpieczenie wierzytelności – w tym przypadku wynikającej z zaległych alimentów, a zatem umowa ma charakter odpłatny. Nadto pozwany wskazał, że sam mógłby egzekwować swoją wierzytelność alimentacyjną z tych nieruchomości, a nadto byłaby ona egzekwowana przed wszystkimi wierzytelnościami.

W toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2011r. wydanym w sprawie o sygn. akt IX GC 537/10 Sąd Okręgowy w Gdańsku zasądził solidarnie od I. Z., J. Z. i M. Z. (2) na rzecz Syndyka Masy Upadłości (...) SA w G. kwotę 132.249,34 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 1.830 zł od dnia 11 sierpnia 1999 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1.830 zł od dnia 11 września 1999 r. do dnia zapłaty, od kwoty 24.375,60 zł od dnia 11 listopada 1999 r. do dnia zapłaty, od kwoty 31.000 zł od dnia 11 maja 2000 r. do dnia zapłaty, od kwoty 36.606,87 zł od dnia 11 czerwca 2000 r. do dnia zapłaty, od kwoty 36.606,87 zł od dnia 11 lipca 2000 r. do dnia zapłaty (pkt I. wyroku), a także kwotę 432 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III. wyroku). Postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku nadał klauzulę wykonalności temu prawomocnemu wyrokowi w całości (pkt 1. postanowienia) i zasądził solidarnie od I. Z., J. Z. i M. Z. (2) na rzecz Syndyka Masy Upadłości (...) SA w G. kwotę 60 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2. postanowienia).

Bezsporne, nadto dowód: wyrok i postanowienie – k. 18-20, a także w aktach IX GC 537/10

W sprawie o sygnaturze akt IX GC 573/10 Sądu Okręgowego w Gdańsku I. Z., J. Z. i M. Z. (2) brali czynny udział, byli reprezentowani przez pełnomocnika, złożyli nawet osobiście, a nie za pośrednictwem pełnomocnika apelację od wyroku, która została odrzucona. Postanowienie o odrzuceniu apelacji zostało doręczone dłużnikom w dniu 27 września 2011 r.

Dowód: dokumenty w aktach IX GC 573/10

Na podstawie powyższego tytułu wykonawczego Syndyk Masy Upadłości (...) SA w G. wszczął w dniu 12 czerwca 2013 r. przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu K. C. postępowanie egzekucyjne wobec dłużników I. Z., J. Z. i M. Z. (2) prowadzone pod sygn. KM 1523/13, które z uwagi na zbieg egzekucji po przekazaniu było dalej prowadzone przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu P. T. pod sygn. Km 341/15.

Postanowieniem Komornika Sądowego z dnia 19 czerwca 2013 r. wydanym w sprawie KM 1523/13 przy wszczęciu egzekucji ustalono koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym na kwotę 1.800 zł.

Bezsporne, nadto dowód: informacja – k. 21, postanowienie – k. 22 dokumenty w aktach KM 1523/13, dokumenty w aktach Km 341/15

W toku postępowania egzekucyjnego M. Z. (2) w dniu 17 lutego 2014 r. otrzymał zawiadomienie o wszczęciu postępowania egzekucyjnego i tego samego dnia oświadczył do protokołu, że nie posiada żadnego majątku. Posiada natomiast znaczne długi, m.in. na rzecz wynajmującego lokal, w którym prowadzi działalność gospodarczą na kwotę około 180.000 zł z tytułu czynszu i opłat za lokal, a ruchomości służące prowadzeniu tej działalności są zajęte zastawem na rzecz wynajmującego w celu zabezpieczenia tych należności. Działalność gospodarcza w 2013 r. przyniosła stratę w wysokości 70.000 zł. M. Z. (2) podał nadto, że jest zatrudniony na umowę o pracę z minimalnym wynagrodzeniem. Nie przysługują mu żadne wierzytelności, nie otrzymuje świadczeń z ZUS, nie jest właścicielem wartościowych ruchomości, w tym pojazdów oraz nieruchomości. M. Z. (2) wskazał, że toczą się wobec niego inne postępowania egzekucyjne – sądowe i administracyjne, a łączna suma jego zadłużeń to 1.500.000 zł. Poinformował także Komornika, że ciąży na nim obowiązek alimentacyjny wobec syna M. Z. (1), jednak nie potrafił podać wysokości zobowiązania. M. Z. (2) podał nadto, że zamieszkuje przy ul. (...) w P. i że nieruchomość jest własnością jego syna M. Z. (1).

Na dzień 24 marca 2015 r. zaległość dłużników wobec powoda nadal wynosi kwotę 132.249,34 zł należności głównej, 291.991,11 zł odsetek naliczonych do dnia 24 marca 2015 r., plus dalsze odsetki.

Dowód: dokumenty w aktach KM 1523/13 – k. 82-86, dokumenty w aktach Km 341/15 – k. 11

W dniu 9 września 2013 r. przed notariuszem D. W. w Kancelarii Notarialnej w P. M. Z. (2) zawarł ze swoim synem M. Z. (1) w formie aktu notarialnego umowę przewłaszczenia na zabezpieczenie – Repertorium A 3254/2013. W treści umowy M. Z. (2) oświadczył, że jest zobowiązany do zapłaty alimentów na rzecz swojego syna M. Z. (1), których łączna wysokość wymagalnych a niezapłaconych rat począwszy od dnia 1 października 2007 r. do dnia 31 sierpnia 2013 r. wynosi 173.000 zł, a kwota przyszłych niewymagalnych do dnia 31 października 2017 r. wynosi łącznie 171.500 zł. W celu zabezpieczenia wykonania zobowiązań wynikających z powyższego obowiązku alimentacyjnego M. Z. (2) mocą tej umowy przeniósł na rzecz M. Z. (1) nieruchomości położoną w P., obręb D. stanowiącą działkę o nr (...) i obszarze 0,0356 ha, dla której Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz udział wynoszący 1/8 w prawie własności nieruchomości położonej w P., obręb W. stanowiącej działkę o nr (...) i obszarze 0,0635 ha, dla której Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...), wraz ze wszystkimi związanymi z nimi prawami, a M. Z. (1) na powyższe przewłaszczenie wyraził zgodę i przedmiotowe prawa wraz ze związanymi z nimi prawami przyjął. M. Z. (1) oświadczył, że w razie spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z obowiązku alimentacyjnego określonych w tej umowie w terminie nie później niż do dnia 31 grudnia 2017 r. zobowiązuje się do przeniesienia przedmiotów umowy na rzecz M. Z. (2) w terminie 14 dni od dnia spłaty wszystkich zobowiązań. Nadto M. Z. (1) zobowiązał się nie zbywać i nie obciążać nabytych tym aktem praw do momentu upłynięcia tego terminu. Strony oświadczyły, że wartość przedmiotów umowy wynosi 400.000 zł. Strony nadto oświadczyły, że M. Z. (2) ma nadal prawo faktycznego władania przedmiotami umowy po podpisaniu umowy jako posiadacz samoistny, a nadto, że w razie nie wykonania przez M. Z. (2) spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z obowiązku alimentacyjnego w terminie do dnia 31 grudnia 2017 r. M. Z. (2) zobowiązał się do wydania M. Z. (1) przedmiotów umowy w posiadanie najpóźniej do dnia 31 stycznia 2018 r. i co do tego zobowiązania M. Z. (2) poddał się egzekucji w trybie art. 777§1 pkt 4 k.p.c.

Bezsporne, nadto dowód: akt notarialny – k. 37-45

W dniu zawarcia między M. Z. (2) a J. Z. umowy z dnia 9 września 2013 r. w księdze wieczystej (...) w dziale IV wpisane były na udziale M. Z. (2): hipoteka przymusowa kaucyjna w kwocie 25.579,50 zł na rzecz ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne i fundusz pracy za okres od 01/2007 do 02/2010 wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień 25 marca 2010 r., kosztami egzekucyjnymi i kosztami upomnień, hipoteka przymusowa kaucyjna w kwocie 2.324,64 zł na rzecz ZUS na zabezpieczenie spłaty nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od 03/2010 do 09/2010 wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień 8 listopada 2010 roku i kosztami egzekucyjnymi oraz z tytułu nieopłaconych kosztów egzekucyjnych i opłaty manipulacyjnej na ubezpieczenia społeczne oraz fundusz pracy i fundusz gwarantowanych świadczeń pracowniczych, hipoteka przymusowa w kwocie 6.066 zł na rzecz ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od 10/2010r. - 12/2012 r. wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień 2 lutego 2012 r., dalszymi odsetkami liczonymi do dnia zapłaty i kosztami egzekucyjnymi.

Bezsporne, nadto dowód: elektroniczna kw (...)

Wyrokiem z dnia 1 października 2007 r. w sprawie XII C 1562/07 Sąd Okręgowy w Poznaniu rozwiązał małżeństwo M. Z. (2) i M. Z. (3) przez rozwód. Wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnim synem małżonków M. Z. (1) urodzonym (...) powierzono M. Z. (3) z pozostawieniem M. Z. (2) prawa do współdecydowania o najważniejszych życiowych sprawach dziecka. Nadto zasądzono od M. Z. (2) na rzecz M. Z. (1) rentę alimentacyjną w kwocie 500 zł miesięcznie począwszy od uprawomocnienia się wyroku płatną do dnia 10-tego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności. Wyrok jest prawomocny od dnia 23 października 2007 r.

Dowód: wyrok z akt XII C 1562/07.

M. Z. (2) nie wywiązywał się z płatności zasądzonej wyrokiem renty alimentacyjnej.

Dowód: zeznania świadka J. Z. – k. 159-159v, zeznania świadka I. Z. – k. 181, zeznania świadka M. Z. (2) – k. 181v-182, zeznania pozwanego – k. 182-182v

Mimo to ani matka pozwanego ani on sam po osiągnięciu pełnoletności nie wszczęli postępowania egzekucyjnego co do renty alimentacyjnej.

Dowód: zeznania świadka M. Z. (2) – k. 181v-182, zeznania pozwanego – k. 182-182v

M. Z. (2) utrzymywał kontakty z synem M. Z. (1). Od 2011 roku kontakty te uległy polepszeniu. Co sobotę pozwany wraz z ojcem spotykali się u I. Z. na obiadach. Kontakty te zacieśniły się w wakacje 2013 r., kiedy M. Z. (1) zamierzał wyprowadzić się od matki. Rozmawiał wówczas dużo z ojcem o przyszłym życiu.

Dowód: zeznania świadka I. Z. – k. 181, zeznania świadka M. Z. (2) – k. 181v-182, zeznania pozwanego – k. 182-182v

W czasie, gdy została zawarta umowa z dnia 9 września 2013 r. M. Z. (1), po wyprowadzeniu się od matki, zamieszkiwał na nieruchomości stanowiącej jej przedmiot tj. położonej przy ul. (...) (o nr kw (...)), gdzie mieszkała też jego babcia I. Z.. M. Z. (1) dokładał się do bieżących opłat kwotą około 700 zł miesięcznie, ponosił też koszty wyżywienia. Studiował wówczas na studiach dziennych. Następnie przeniósł się na studia zaoczne, jednak po półroczu je przerwał. Od lutego 2014 r. zaczął prowadzić własną działalność gospodarczą, zajmującą się wynajmem i serwisem mat wejściowych. Na początku dochód z tej działalności wynosił około 1.500 zł miesięcznie, obecnie około 4.000 zł miesięcznie. Od lutego 2015 r. pozwany nie mieszka przy ul. (...), a z partnerką, w wynajmowanym przez nią mieszkaniu, gdzie czynsz najmu wraz z mediami to kwota 1.600 zł miesięcznie.

Dowód: zeznania pozwanego – k. 182-182v

M. Z. (2) prowadził w 2013 r. jak i prowadzi obecnie działalność gospodarczą zajmującą się handlem – sprzedażą i zakupem urządzeń. Jego sytuacja majątkowa od 2013 r. nie zmieniła się. Zadłużenie na rzecz powoda nie jest spłacone.

Dowód: zeznania świadka M. Z. (2) – k. 181v-182

M. Z. (2) nie posiada aktualnie żadnego wartościowego majątku. W 2013 r. posiadał samochód S. (...) rocznik 2006, który też w 2013 r. darował synowi M. Z. (1).

Dowód: zeznania świadka I. Z. – k. 181, zeznania świadka M. Z. (2) – k. 181v-182, zeznania pozwanego – k. 182-182v

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu:

- zeznania świadka M. Z. (2),
- zeznania świadka I. Z.,
- zeznania świadka J. Z.,
- zeznania pozwanego,
- wyszczególnione powyżej dokumenty.

Zeznania świadka J. Z. były w niewielkim zakresie przydatne do poczynienia ustaleń faktycznych. Świadek nie miał pewnej wiedzy co do tego, jaki kontakt pozwany miał z ojcem po rozwodzie rodziców, jaka była wysokość alimentów. Nie potrafił wyjaśnić, dlaczego M. Z. (2) twierdził, że nie dotyczą go długi po ojcu, po którym dziedziczył wraz ze świadkiem i I. Z.. Nie wiedział też, czy M. Z. (2) miał inne długi i czy posiadał jakiś majątek. Świadek stwierdził jedynie, że wg niego M. Z. (2) nie płacił alimentów na rzecz syna i że w związku z tym zostały na pozwanego przeniesione

nieruchomości. Stwierdził też, że pozwany nie wiedział, aby jego ojciec miał długi. To ostatnie stanowcze stwierdzenie, w kontekście braku wiedzy świadka o rodzaju kontaktów pozwanego z ojcem, a także braku wiedzy o innych ww. okolicznościach w ocenie Sądu było niewiarygodne, uczynione na potrzeby niniejszego procesu.

Zeznania świadka I. Z. Sąd ocenił jako wiarygodne w części. Świadek zeznała, że kontakty pozwanego z ojcem były poprawne, że M. Z. (2) nie ma majątku i nie regulował alimentów na rzecz syna. Zdaniem świadka M. Z. (1) nie miał wglądu w sytuację majątkową ojca. Twierdzenie to nie jest wiarygodne, zważywszy, że M. Z. (1) widywał się regularnie z ojcem od 2011 r., co tydzień spotykał się z nim na obiadach u I. Z. (co pozwany wyraźnie zeznał), a tym samym niewiarygodnym jest, aby I. Z. nie rozmawiała z synem M. Z. (2) w obecności Pozwanego o wspólnych zobowiązaniach spoczywających na nich po śmierci ojca M. Z. (2) a męża I. Z..

Zeznania świadka M. Z. (2) były niewiarygodne odnośnie tego, że już we wrześniu 2007 r. ustalił z matką pozwanego, że alimenty określone w sprawie rozwodowej na kwotę 500 zł będą wyższe. Znamiennym jest bowiem, że wyrok rozwodowy ustalający rentę alimentacyjną na kwotę 500 zł miesięcznie zapadł 1 października 2007 r., co czyni całkowicie niewiarygodnym te twierdzenia. Gdyby były ustalenia małżonków co do wyższych alimentów, niewątpliwie w tej sytuacji znalazłoby to wyraz w sprawie rozwodowej. W sprawie nie przywołano też żadnych dowodów na potwierdzenie ustalenia między rodzicami pozwanego wyższych alimentów niż określonych w wyroku, jak chociażby nie powołano na świadka M. Z. (3). Świadek M. Z. (2) twierdził natomiast, że były to ustalenia ustane, która to forma przy sądowym określeniu alimentów na kwotę 500 zł jest niewiarygodna. Ustaleniu między rodzicami pozwanego wyższych alimentów niż wynikające z wyroku przeczy także fakt, że jak zeznał M. Z. (2), nie miał środków i nie płacił żadnych alimentów, nawet tych określonych sądownie.

Niewiarygodne były także twierdzenia świadka M. Z. (2) i pozwanego M. Z. (1) odnośnie sposobu ustalenia kwoty zaległych i przyszłych alimentów na potrzeby umowy z dnia 9 września 2013 r. Oboje co prawda stwierdzili, że to pozwany wskazał kwotę 3.500 zł miesięcznie i taką ustalili. Jednak ani pozwany ani dłużnik nie potrafili wyjaśnić, co składało się na tę kwotę, a dodatkowo pozwany zeznał, że kwotę zaległych alimentów 173.000 zł, jak i kwotę alimentów przyszłych określonych w umowie, ustalił M. Z. (2). Powyższe twierdzenia wzajemnie się wykluczają. To, że strony umowy ustaliły taką kwotę przyszłych alimentów jest niewiarygodne także w związku z tym, że M. Z. (2) nie wywiązywał się od obowiązku jej płacenia. Z jednej strony w toku zeznań twierdził, że prowadzona przez niego działalność przynosi dochody, jest przepływ środków i może jakoś zaplanować wydatki i pomóc synów, a z drugiej strony z obowiązku tego, jak wynika z zeznań pozwanego i świadka, nie wywiązał się oprócz 3-4 razy.

Niewiarygodne były też zeznania świadka M. Z. (2), że mógłby spłacać należność powoda ratalnie – skoro de facto tego nie czyni. Z tych samych przyczyn, co zeznaniom I. Z., Sąd nie dał także wiary zeznaniom M. Z. (2) i M. Z. (1) odnośnie tego, że pozwany nie miał żadnej wiedzy o sytuacji finansowej ojca i jego zobowiązaniach, w tym z tytułu dziedziczenia po swoim ojcu. O braku wiedzy o złej sytuacji finansowej ojca świadczy przecież już fakt posiadania zaległości alimentacyjnych od 2007 r., a także wpisy hipotek na udziale M. Z. (2) w kw (...).

Dokumenty stanowiące podstawę ustaleń faktycznych Sąd ocenił jako wiarygodne, nie kwestionowane przez żadną ze stron procesu. Podkreślić przy tym należy, że zgodnie z art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Z kolei w świetle art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Podstawę prawną żądania pozwu stanowi art. 527 § 1 k.c., zgodnie z którym, gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Konstrukcja ochrony pauliańskiej oparta jest na instytucji względnej bezskuteczności czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2002 r., II CKN 1336/00). Ochrona ta polega na możliwości zaskarżenia przez wierzyciela krzywdzącej go czynności prawnej celem uznania tej czynności za bezskuteczną względem niego. W razie uwzględnienia tego żądania przez sąd wierzyciel uzyskuje możliwość dochodzenia zaspokojenia od osoby trzeciej, będącej stroną czynności prawnej uznanej za bezskuteczną wobec skarżącego, z ograniczeniem do przedmiotów majątkowych, które wskutek zaskarżonej czynności wyszły z majątku dłużnika lub do niego nie weszły (B. Łubkowski (w:) Komentarz, t. II, 1972, s. 1244; Z. Radwański (w:) System prawa prywatnego, t. 2, s. 444 i n.; Z. Radwański, A. Olejniczak, Zobowiązania, 2008, s. 29 i n.; W. Czachórski, Zobowiązania, 2009, s. 905 i n.).

Przesłankami tzw. skargi pauliańskiej są zatem :

- 1) istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności,
- 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią,
- 3) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika,
- 4) dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, a w przypadku wierzytelności przyszłych – z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela
- 5) uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią,
- 6) działanie osoby trzeciej w złej wierze

(tak: A. Janiak [w:] A. Kidyba (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, LEX 2010).

Ciężar udowodnienia istnienia tych przesłanek spoczywa, zgodnie z ogólną regułą rozkładu ciężaru dowodów (art. 6 k.c.) na powódzie – wierzycielu. Jedynie domniemania zmieniają rozkład ciężaru dowodu. I tak zgodnie z § 3 cyt. przepisu, jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z dłużnikiem stosunku, domniemywa się, iż wiedziała ona, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Domniemanie to może zostać obalone przez osobę trzecią poprzez udowodnienie, że mimo stosunku bliskości z dłużnikiem nie wiedziała o świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się o tym dowiedzieć. Kolejne domniemanie ustanawia art. 529 k.c., przewidując, że jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

Najdalej jednak idące ułatwienie dowodowe w realizacji skargi pauliańskiej przez wierzyciela stanowi art. 528 k.c., według którego okoliczność, że osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła dowiedzieć się o tym, że dokonując czynności prawnej dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli, tj. okoliczność, która według reguły z art. 527 § 1 k.c. jest istotna dla możliwości uznania czynności dłużnika za bezskuteczną, nie ma znaczenia w sytuacji, gdy osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie. W tej sytuacji wierzyciel nie musi wykazywać wymienionej okoliczności, a osoba trzecia nie może bronić się przez wykazanie, że nie wiedziała lub nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli. Korzyścią majątkową bezpłatną w rozumieniu art. 528 k.c. jest niewątpliwie korzyść uzyskana w wyniku darowizny.

W niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie z wyżej opisanych przesłanek skargi pauliańskiej.

Po pierwsze powodowi przysługuje wobec dłużnika M. Z. (2) jako współdłużnika solidarnego z I. Z. i J. Z. wierzytelność stwierdzona prawomocnym wyrokiem z dnia 27 czerwca 2011r. wydanym w sprawie o sygn. akt IX GC 537/10 przez Sąd Okręgowy w Gdańsku, którym Sąd zasądził solidarnie od I. Z., J. Z. i M. Z. (2) na rzecz Syndyka Masy Upadłości (...) SA w G. kwotę 132.249,34 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 1.830 zł od dnia 11 sierpnia 1999 r. do dnia

zapłaty, od kwoty 1.830 zł od dnia 11 września 1999 r. do dnia zapłaty, od kwoty 24.375,60 zł od dnia 11 listopada 1999 r. do dnia zapłaty, od kwoty 31.000 zł od dnia 11 maja 2000 r. do dnia zapłaty, od kwoty 36.606,87 zł od dnia 11 czerwca 2000 r. do dnia zapłaty, od kwoty 36.606,87 zł od dnia 11 lipca 2000 r. do dnia zapłaty (pkt I. wyroku), a także kwotę 432 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III. wyroku). Nadto powodowi przysługuje wobec dłużnika M. Z. (2) jako współdłużnika solidarnego z I. Z. i J. Z. wierzytelność stwierdzona postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2013 r. Sądu Okręgowego w Gdańsku, którym Sąd ten zasądził solidarnie od I. Z., J. Z. i M. Z. (2) na rzecz Syndyka Masy Upadłości (...) SA w G. kwotę 60 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności ww. prawomocnemu wyrokowi. Okoliczności te były bezsporne.

Spełniona została również druga z przesłanek opisanych powyżej – dłużnik M. Z. (2) dokonał zaskarżonej czynności prawnej z osobą trzecią – pozwanym. Zaskarżona czynność jest przy tym ważna – okoliczność ta nie była kwestionowana. W szczególności zostało wykazane, że dłużnik M. Z. (2) posiadał zadłużenie alimentacyjne wobec pozwanego – swojego syna M. Z. (1). Określone w wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 1 października 2007 r. w sprawie XII C 1562/07 alimenty nie były przez niego płacone. Tym samym cel czynności – zabezpieczenie płatności zaległych i przyszłych alimentów został wykazany. Inną natomiast kwestia jest określenie w umowie wysokości tych alimentów – która to jednak kwestia nie wpływa na ważność samej umowy.

Odnośnie do trzeciej przesłanki - pokrzywdzenia wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, należy wyjaśnić, że ma ono miejsce wówczas, gdy wskutek czynności prawnej dłużnika stał się on niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Innymi słowy pokrzywdzenie wierzyciela jest następstwem niewypłacalności dłużnika, stąd dla wykazania pokrzywdzenia wierzyciela wystarczające jest wykazanie niewypłacalności dłużnika. Szkoda wierzyciela polega zatem na zmniejszeniu możliwości zaspokojenia na skutek zmiany majątkowej powstałej w wyniku dokonania przed dłużnika czynności, w rezultacie których część majątku nie weszła lub wyszła z majątku dłużnika. Niewypłacalność dłużnika w rozumieniu art. 527 k.c. oznacza stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi. Podnieść przy tym należy, iż podstawą do oceny, czy zachodzi pokrzywdzenie wierzyciela wskutek niewypłacalności dłużnika jest chwila, w której wierzyciel wystąpił z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej, a nie chwila dokonania tej czynności (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 grudnia 1995 r., I ACr 967/95). Niewypłacalność, o której mowa w art. 527 § 2 k.c. to aktualny (w chwili orzekania) brak możliwości wywiązywania się ze zobowiązań finansowych. Oznacza ona taki obiektywny stan majątku dłużnika, wykazany wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi, w których egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami k.p.c. nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej od dłużnika (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 listopada 1997 r., I ACa 737/97). Miarodajną zatem dla oceny ziszczenia się przesłanki niewypłacalności dłużnika, a tym samym jego działania z pokrzywdzeniem wierzyciela, jest chwila zaskarżenia czynności (wniesienia pozwu) i chwila wyrokowania w sprawie (art. 316 k.p.c.), brane pod uwagę łącznie. W tym miejscu należy wskazać, że zgodnie ze stanowiskiem doktryny i orzecznictwa dłużnik staje się niewypłacalny w wyższym stopniu także wtedy, gdy zaspokojenie można uzyskać, lecz z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka. Inaczej, stan niewypłacalności dłużnika w stopniu wyższym obejmuje utrudnienie i odwleczenie zaspokojenia (wyrok Sądu Najwyższego z 28 listopada 2001 r., IV CKN 525/00, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 25 maja 2016 r. I ACa 1700/15).

Z uwagi na to, że M. Z. (2) oraz I. Z. i J. Z. odpowiadają solidarnie za zapłatę wyżej opisanych wierzytelności, należy dodać, że niewypłacalność, o której mowa w art. 527 k.c. dotyczy tylko tego dłużnika solidarnego, który dokonuje czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzyciela. Nawet stan wypłacalności współdłużnika solidarnego podmiotu dokonującego czynności fraudacyjnej nie może mieć znaczenia nie tylko dla ustalania istnienia przesłanki niewypłacalności (powiększonej niewypłacalności) w rozumieniu czy to art. 527 § 2 k.c., czy art. 533 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2014 r. III CSK 247/13). Zresztą, w niniejszej sprawie powód mimo prowadzenia postępowania egzekucyjnego wobec wszystkich współdłużników solidarnych nie uzyskał dotąd zaspokojenia swojej należności.

Niewątpliwie niewypłacalność dłużnika M. Z. (2) w wyżej przedstawionym rozumieniu ma miejsce w niniejszej sprawie. Dłużnik M. Z. (2) nie zaspokoił należności stwierdzonej pkt I i III prawomocnego wyroku z dnia 27 czerwca 2011r. wydanego w sprawie o sygn. akt IX GC 537/10 przez Sąd Okręgowy w Gdańsku i stwierdzonej pkt 2 postanowienia tego Sądu z dnia 5 kwietnia 2013 r., których ochrony domaga się powód w niniejszym postępowaniu. Nie zostało wykazane przez pozwanego, aby należność ta została zaspokojona. Egzekucja wierzytelność powoda skierowana do majątku dłużnika M. Z. (2) okazała się bezskuteczna z uwagi na brak jakiegokolwiek majątku dłużnika, co wynika z dokumentów postępowania egzekucyjnego. Dłużnik nadal nie posiada żadnego majątku, z którego wierzytelność powoda mogłaby zostać zaspokojona. Brak tego majątku był – jak wynika z ustaleń faktycznych spowodowany właśnie dokonaniem zaskarżonej czynności, a także zbyciem w 2013 r. przez dłużnika na rzecz pozwanego samochodu S. (...), w wyniku których to dłużnik wyzbył się na rzecz pozwanego całego posiadanego majątku. W toku sprawy nie zostało wykazane, aby dłużnik posiadał jakikolwiek majątek lub dochody, które umożliwiałyby zaspokojenie należności powoda i to bez dodatkowego znacznego nakładu kosztów, czasu i ryzyka.

Przy tym zarzut pozwanego, że sam mógłby egzekwować swoją wierzytelność alimentacyjną z nieruchomości stanowiących przedmiot zakwestionowanej umowy i byłaby ona egzekwowana przed wszystkimi wierzytelnościami, a w związku z tym nie można mówić o tym, aby to na skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny wobec wierzyciela, był bezzasadny. Jak wynika z poczynionych ustaleń, wysokość zobowiązania alimentacyjnego dłużnika wobec pozwanego wynosiła kwotę 500 zł miesięcznie, co za okres objęty umową z dnia 9 września 2013 r. dawało kwotę 35.500 zł alimentów zaległych (71 miesięcyx500 zł) i 24.500 zł alimentów przysługujących (49 miesięcyx500 zł), tj. łącznie 60.000 zł. Tymczasem same strony wartość przedmiotu umowy określiły na 400.000 zł. Nawet zatem przy uwzględnieniu ewentualnych odsetek za opóźnienie w płatności alimentów, przy uwzględnieniu kolejności zaspokajania wierzytelności w postępowaniu egzekucyjnym, powód po zaspokojeniu należności alimentacyjnej pozwanego nadal miałby możliwość egzekwowania swojej wierzytelności. Podkreślić należy, że pozwany nie wykazał, aby doszło do skutecznego podwyższenia wynikającej z wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 1 października 2007 r. w sprawie XII C 1562/07 wysokości renty alimentacyjnej. Twierdzenia w tym zakresie zarówno pozwanego, jak i dłużnika były niewiarygodne z przyczyn omówionych przy analizie ich zeznań. Nie wykazał też, aby dysponował tytułem wykonawczym na takie podwyższone alimenty, którym mógłby posłużyć się w toku postępowania egzekucyjnego wobec M. Z. (2).

Spełniona została również przesłanka dokonania przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Z ustaleń faktycznych wynika, że w związku z tą czynnością powód nie może uzyskać zaspokojenia swojej wierzytelności. M. Z. (2) po dokonaniu zaskarżonej czynności nie posiadał i nadal nie posiada żadnego majątku, nie dokonywał i nie dokonuje spłat wierzytelności. Dokonując zaskarżonej czynności miał przy tym pełną świadomość, że powodowi przysługuje wierzytelność stwierdzona przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie IX GC 537/10 – wiedział, że zapadł w niej wyrok, który jest prawomocny, skoro jego apelacja od wyroku została odrzucona. Nadto musiał mieć świadomość innych swoich zadłużeń – wobec ZUS, zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości będącej przedmiotem zaskarżonej czynności. Jak też wynika z akt postępowania egzekucyjnego dłużnik przyznał, że nie posiada żadnego majątku, działalność gospodarcza w 2013 r. przyniosła stratę w wysokości 70.000 zł. Przyznał też, że posiada znaczne długi, m.in. na kwotę około 180.000 zł z tytułu czynszu i opłat za lokal i że toczą się wobec niego inne postępowania egzekucyjne – sądowe i administracyjne, a łączna suma jego zadłużeń to 1.500.000 zł. Wielkość powyższych zadłużeń, a których dłużnik mówi w lutym 2014 r., świadczy o tym, że musiały one już istnieć w 2013 r.

Na skutek dokonania zaskarżonych czynności niewątpliwie korzyść majątkową – w postaci majątku stanowiącego ich przedmiot – uzyskała tzw. osoba trzecia, czyli pozwany. Jak wskazano na wstępie rozważań, przesłanką skargi pauliańskiej jest działanie osoby trzeciej w złej wierze. Wiedza osoby trzeciej może być rzeczywista, wystarcza jednak, że będzie możliwa - przy dołożeniu należytej staranności i obejmować musi dwa fakty: że czynność prawna dłużnika krzywdzi wierzyciela oraz że dłużnik o tym wie. Dyspozycja art. 528 k.c. wyraźnie stanowi jednak, że w przypadku czynności nieodpłatnej wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba trzecia (w tym przypadku pozwany) nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik

działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Ta sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie w odniesieniu do zaskarżonej czynności.

Umowa przewłaszczenia nieruchomości z dnia 9 września 2013 r. w celu zabezpieczenia wierzytelności alimentacyjnej pozwanego stanowiła czynność nieodpłatną, na której podstawie doszło do przysporzenia w majątku pozwanego. Większość czynności fiducjarnych, dokonywanych w celu zabezpieczenia określonej wierzytelności, stanowią bowiem czynności nieodpłatne, które tworzą dla beneficjenta rozporządzenia stan zabezpieczenia spowodowany czasowym nabyciem prawa. Podstawowe znaczenie ma treść odpowiedniego pactum fiduciae (art. 65 k.c.); dopiero potrzeba uruchomienia zabezpieczenia w postaci tymczasowego przewłaszczenia, np. w postaci definitywnego nabycia własności nieruchomości przez wierzyciela i spowodowanie umorzenia zabezpieczonej wierzytelności, może prowadzić do oceny, że nastąpił definitywny, odpłatny i z reguły ekwiwalentny transfer nieruchomości na rzecz wierzyciela (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2015 r. V CSK 667/14). Z ustaleń faktycznych wynika, że do zapłaty zobowiązania alimentacyjnego nie doszło i pozwany nadal jest właścicielem jednej, a współwłaścicielem drugiej z przewłaszczonych nieruchomości. Termin spłaty wszystkich zobowiązań określono przy tym w umowie na do dnia 31 grudnia 2017 r. Termin ten nie upłynął. W chwili zatem ustanowienia zabezpieczenia, jak i w chwili wyrokowania czynność miała nadal charakter nieodpłatny.

Należy także nadmienić, że nawet formalnie odpłatna czynność może zostać uznana w świetle art. 527 i nast. k.c. za czynność nieodpłatną. We wszystkich bowiem przypadkach, gdy ochrona pewnych praw czy interesów uzależniona jest od nieodpłatnego charakteru dokonanej czynności, przyjęcie formalnego kryterium odpłatności czyniłoby tę ochronę iluzoryczną. Na gruncie art. 528 k.c. ocena, czy doszło do czynności odpłatnej, czy nieodpłatnej powinna być dokonana nie w oparciu o kryterium formalne, lecz materialne. Należy dokonać oceny merytorycznej, a więc porównać wartość obu świadczeń i w sytuacji rażącej ich dysproporcji przyjąć nieodpłatny charakter dokonanej czynności. Przez pojęcie odpłatności w rozumieniu przepisów k.c. regulujących roszczenie pauliańskie należy rozumieć w zasadzie pełny ekwiwalent korzyści majątkowej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2012 r., V CSK 542/11 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2011 r. IV CSK 624/10). Przy tym na tle art. 528 k.c. ocena, czy inne świadczenie może być uznane za ekwiwalent za korzyść uzyskaną od dłużnika - winna być dokonywana z obiektywnego punktu widzenia, nie zaś z punktu widzenia samych stron (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 grudnia 2012 r., I ACa 1149/12 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2011 r. IV CSK 624/10). Jak wynika z poczynionych ustaleń, wysokość zobowiązania alimentacyjnego dłużnika wobec pozwanego wynosiła kwotę 500 zł miesięcznie, co za okres objęty umową z dnia 9 września 2013 r. dawało kwotę 35.500 zł alimentów zaległych (71 miesięcyx500 zł) i 24.500 zł alimentów przyszłych (49 miesięcyx500 zł), tj. łącznie 60.000 zł. Inna wysokość alimentów nie została wykazana (o czym była mowa powyżej). Tymczasem same strony wartość przedmiotu umowy określiły na 400.000 zł. Powyższe świadczy o braku ekwiwalentności świadczeń. Nadto nawet przy określonej w treści umowy z dnia 9 września 2013 r. należności z tytułu alimentów – łącznie 344.500 zł nie można mówić o pełnym ekwiwalencie korzyści majątkowej.

Z uwagi na nieodpłatny charakter zaskarżonej czynności i treść art. 528 k.c. zbędna jest analiza, czy pozwany zawierając zaskarżoną umowę działał w złej wierze, tj. wiedział lub przy dołożeniu należytej staranności powinien wiedzieć, że czynność prawna dłużnika krzywdzi wierzyciela oraz że dłużnik o tym wie. Ubocznie zatem jedynie można wskazać, że w sprawie może też mieć zastosowanie domniemanie z art. 527 § 3 k.c., w oparciu o które należy przyjąć, że pozwany jako osoba najbliższa tj. dziecko dłużnika, wiedzieli o jego kontekście działania (pokrzywdzeniu powoda). Pozwany nie przeprowadził zresztą skutecznie dowodu obalającego to domniemanie. M. Z. (2) utrzymywał kontakty z synem M. Z. (1). Od 2011 roku kontakty te uległy polepszeniu. Co sobotę pozwany wraz z ojcem spotykali się u I. Z. na obiadach, a tym samym niewiarygodnym jest, aby I. Z. nie rozmawiała wówczas z synem M. Z. (2) o wspólnych zobowiązaniach spoczywających na nich po śmierci ojca M. Z. (2) a męża I. Z.. Nadto kontakty pozwanego z ojcem zacieśniły się w wakacje 2013 r., dużo wówczas rozmawiali. Już przed zawarciem z ojcem we wrześniu 2013 r. przedmiotowej umowy pozwany miał świadomość zaległości alimentacyjnych ojca od 2007 r., a nadto w księgach wieczystych nieruchomości figurowały hipoteki zabezpieczające liczne zobowiązania wobec ZUS, w tym hipoteki wyraźnie obciążające udział M. Z. (2). Wobec tego pozwany zawierając we wrześniu 2013 r. z ojcem

przedmiotową umowę wiedział, a co najmniej przy dochowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o trudnej sytuacji finansowej ojca, niewywiązywaniu się ze zobowiązań wobec wierzycieli, a tym samym o tym, że poprzez dokonanie zaskarżonej czynności M. Z. (2) świadomie doprowadził do swojej niewypłacalności. Wiedzę taką mógł i powinien był pozyskać pytając ojca o jego sytuację (czego jak sam przyznał zaniechał, mimo że wiedział o hipotekach na rzecz ZUS) czy też pytając o to swą babcię I. Z. (z którą miał regularny kontakt, a w 2013 r. w chwili zawierania umowy nawet z nią zamieszkiwał przy ul. (...)), czy wujka J. Z. – współdłużników solidarnych z M. Z. (2) wobec powoda.

Mając na uwadze całokształt przedstawionych rozważań, Sąd uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda, w celu zaspokojenia wierzytelności powoda wobec M. Z. (2) stwierdzonych: punktem I i III prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 27 czerwca 2011 r. wydanego w sprawie o sygnaturze akt IX GC 573/10, punktem 2 postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 5 kwietnia 2013 r. wydanego w sprawie o sygnaturze akt IX GC 573/10 przyznającym koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności ww. wyrokowi, zawartą w dniu 9 września 2013 r. pomiędzy M. Z. (2) a pozwanym M. Z. (1) umowę przewłaszczenia na zabezpieczenie nieruchomości położonej w P., obręb D. stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz udziału wynoszącego 1/8 w prawie własności nieruchomości położonej w P., stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Sąd oddalił powództwo w części, w jakiej powód domagał się uznania za bezskutecznej zaskarżonej czynności w celu ochrony wierzytelności w kwocie 1.800 zł tytułem kosztów zastępstwa w egzekucji, przyznanych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu K. C. w sprawie o sygn. KM 1523/13. Należy zauważyć, że postanowieniem Komornika Sądowego z dnia 19 czerwca 2013 r. wydanym w sprawie KM 1523/13 przy wszczęciu egzekucji ustalono koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym na kwotę 1.800 zł. Postanowienie to nie kreuje wierzytelności powoda wobec M. Z. (2). Nie wynika z niego kto jest wierzycielem, a kto dłużnikiem. Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy w Szczecinie w postanowieniu z dnia 12 sierpnia 2014 r. (II Cz 1135/14) „brak jest podstaw do ustalenia kosztów postępowania egzekucyjnego w chwili wszczęcia egzekucji. W postępowaniu egzekucyjnym – w miejsce występującej w procesie reguły rozstrzygnięcia o kosztach w zależności od wyniku sprawy (art. 98 i nast. k.p.c.) obowiązuje zasada zwrotu przez dłużnika wierzycielowi kosztów celowych tj. niezbędnych do przeprowadzenia egzekucji (art. 770 k.p.c.). Zgodnie z art. 770 k.p.c. dłużnik powinien zwrócić wierzycielowi koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji. Koszty ściąga się wraz z egzekwowanym roszczeniem. Koszt egzekucji ustala postanowieniem komornik, jeżeli przeprowadzenie egzekucji należy do niego. (...) Natomiast przepis art. 770¹ k.p.c. stanowi, że prawomocne postanowienie komornika w przedmiocie kosztów podlega wykonaniu po uprawomocnieniu się bez potrzeby zaopatrywania go w klauzulę wykonalności (...). Zestawienie przepisów art. 770 k.p.c. i art. 770¹ k.p.c. jednoznacznie wskazuje, że egzekucja kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji jest dopuszczalna po wydaniu postanowienia o ich ustaleniu. Ustalenie kosztów postępowania egzekucyjnego może nastąpić w zasadzie dopiero po zakończeniu egzekucji, dopiero bowiem wówczas wiadomo, jakie koszty zostały poniesione. (...) Te same zasady dotyczą ściągnięcia opłat za czynności adwokatów i radców prawnych za czynności w postępowaniu egzekucyjnym, ostateczne zaś rozliczenie kosztu egzekucji następuje w postanowieniu określonym w art. 770 k.p.c. Z powyższego wynika, że tytułem egzekucyjnym podlegającym wykonaniu w rozumieniu art. 770¹ k.p.c. jest wyłącznie postanowienie w przedmiocie rozliczenia kosztów egzekucji wydane po zakończeniu postępowania na podstawie art. 770 k.p.c. Zatem koszty postępowania egzekucyjnego powinny zostać ustalone w postanowieniu kończącym to postępowanie i rozliczającym koszty egzekucji, w tym koszty zastępstwa wierzyciela na podstawie art. 770 k.p.c. (...), w którym należy wskazać stronę, którą obciążają koszty egzekucji.” Takiego wskazania nie ma w postanowieniu Komornika Sądowego wydanym w sprawie KM 1523/13 w dniu 19 czerwca 2013 r. przy wszczęciu egzekucji, którym ustalono koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym na kwotę 1.800 zł.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. obciążając nimi pozwanego w całości. Pozwany jako strona przegrywająca proces w przeważającej części zobowiązany jest zwrócić powodowi koszty procesu, na które złożyły się: opłata od pozwu w wysokości 6.706 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3.600 zł wraz z opłatą

skarbową od pełnomocnictwa kwocie 17 zł. W tym miejscu należy zaznaczyć, że powód skutecznie wniósł pozew w dniu 22 grudnia 2015 roku (art. 130² § 2 k.p.c.) wobec czego do ustalenia wynagrodzenia pełnomocnika powoda zastosowanie miał §6 pkt 6) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. tj. 2013 poz. 490). Łącznie zatem zasądzono od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10.323 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Agnieszka Śliwa